

PERFORMANS ÖLÇÜMÜNDE KATMA DEĞER TABLOSUNUN ÖNEMİ*

Arş. Gör. Dr. Gizem ÇOPUR VARDAR**

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül CİĞER***

Araştırma Makalesi / *Research Article*

Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi
2022, 24 (MODAVICA Özel Sayısı), ÖS110-ÖS130

ÖZ

Hesap verme sorumluluğu, şirket yöneticilerinin yaptıkları işlerin sonucu ve gelişmeler hakkında hissedarların yanı sıra hükümet, çalışanlar, müşteriler ve tüm topluma karşı bir bilgi verme sorumluluğudur. Tüm paydaşların yarattığı fayda ve bu faydadan aldıkları payların açıkça görülebilmesini sağlayan katma değer tablosu işletmelerin hesap verme ve sosyal sorumluluğu açısından önemlidir.

Katma değerın paydaşlar arasında nasıl dağıldığına ilişkin bilgiler işletmelerin sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk, faaliyet ve entegre raporlar gibi çeşitli raporları içinde yer alabilmekle birlikte, bu raporlarda bilgilerin dağınık olarak bulunduğu görülmektedir. Bu bilgilerin tablo halinde sunulması hem tüm paydaşlar açısından raporların anlaşılabilirliğini arttıracak hem de paydaşlar için bir performans değerlendirme aracı olarak kullanılabilir. Çalışmada ilgili dönemde zarar eden bir işletmeye ait finansal tablolar kullanılarak, katma değer açısından şirketin performansı analiz edilmiştir. Zarar edilen bir döneme ait katma değer tablosunun sunulması durumunda, işletmenin katma değer yarattığının ortaya çıkması ve bu katma değerden hissedarların da pay aldıklarının görünür hale gelmesi, tablonun hazırlanmasının önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Katma Değer Tablosu, Performans, Finansal Raporlama, Sürdürülebilirlik

JEL Sınıflandırılması: M40, M41

* Makale Geliş Tarihi (Date of Submission): 31.01.2022; Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 12.03.2022
Bu çalışma, 25-27 Kasım 2021 tarihinde MÖDAV tarafından düzenlenen 18. Uluslararası Muhasebe Konferansında sunulan bildirinin, yeniden düzenlenmiş ve genişletilmiş halidir.

** Mersin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, gcvardar@mersin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4772-6637>

*** Akdeniz Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, aysegulc@akdeniz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9128-4974>

Atıf (Citation): Çopur Vardar, G. ve Cığer, A. (2022). Performans Ölçümünde Katma Değer Tablosunun Önemi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24 (MODAVICA Özel Sayısı), ÖS110-ÖS130. <https://doi.org/10.31460/mbdd.1062988>

VALUE ADDED STATEMENT AS A PERFORMANCE EVALUATION TOOL

ABSTRACT

Accountability is responsibility of corporate executives to inform the government, employees, customers, and the entire community, as well as shareholders, about the outcome and progress of their work. The value-added statement, which provides a clear view of the benefit created by all stakeholders and their share of this benefit, is important in terms of accountability and social responsibility of enterprises.

Although the information on how the value added is distributed among the stakeholders can be included in various reports of the enterprises such as sustainability, social responsibility, annual and integrated reports, it is seen that the information is scattered. Presenting this information in tabular form will both increase the clarity of the reports for all stakeholders and can be used as a performance evaluation tool for stakeholders. In the study, the performance of a firm in terms of value added was analysed by using the financial statements of a loss-making enterprise. In the case of presenting the value added table for a loss period, the fact that the business creates added value and the shareholders' share of this added value becomes visible, reveals the importance of preparing the table.

Keywords: Value Added Statement, Performance, Financial Reporting, Sustainability

JEL Classification: M40, M41

EXTENDED SUMMARY

PURPOSE AND MOTIVATION

Nowadays, information about the added value created by the business is included in the integrated reports prepared in order to increase the communication of a business with both internal and external stakeholders, to increase transparency, to make high-quality reporting and to provide more information on the sustainability of the business. However, it will be more beneficial for stakeholders/users to present value added information as tables in order to increase the readability of reports, facilitate access to information and increase clarity. At the same time, it is important to analyze the value added table in addition to general purpose financial statements in measuring financial performance. The aim of the study is to reveal the importance of presenting the value added statement as a financial statement and the information it provides in measuring financial performance.

METHODOLOGY

In the study, the income statement and value added statement for 2020 of Singapore Press Holding (2020a; 2020c) which has been operating in the printing of printed and digital newspapers, magazines and books in Singapore since 1984 and also owns radio stations, has been examined. The reason why

the financial statements for the 2020 period are chose is that the company has created added value despite the loss in the income statement. Income statement prepared by nature of expense transform to the value added table and the financial information in the value added table was analyzed.

RESULTS AND DISCUSSION

The information involved in the value added table can be conceptually considered as a reflection of how the company is managed for all stakeholders. The financial information both used in the preparation of the value added statement and income statement is the output of the same accounting system that is created by classifying and presenting the financial information, but in a different way. The value added statement should not be considered as a table to replace the income statement, but it provides complementary information to the income statement (Hossain, 2017, p.76). The analysis of the value added statement in addition to the general purpose financial statements reveals information that will affect the decisions of the users of the financial statements. The importance of the information will differ according to users' purposes. As a matter of fact, in the analysis of the sample company in the study, the profitability of assets and equities will be negative, since there is a loss in the relevant period. This information is an indication that assets are used inefficiently and there is no return on equity in the relevant period. However, when the value added table is analysed, it has been determined that the company creates added value and gives its shareholders a share of the added value created, despite the loss in the relevant period. Assets and equity also have certain efficiency in creating welfare for the stakeholders of the business. Presenting both information together will be beneficial for stakeholders in decision-making processes by enabling analysis, providing with information about the sustainability of the business, the added value created and the distribution of this value.

CONCLUSION AND IMPLICATION

Since the value added statement is prepared by classifying the information in the income statement in a different way, it will not cause any additional cost to the businesses, considering the use of today's technology (Sharma&Lenka2019, p.24). For these reasons, the presentation of the value added table should be encouraged by the regulatory authorities so that the value added information, which is very important as a performance and productivity measure, can reach the users of the financial statements. It is also thought that studies should be done to standardize the presentation of this table. The availability of value added information created by businesses will allow studies to be conducted on the analysis of the effect of added value on business value.

1. GİRİŞ

Performans (performance) kelimesi, Fransızca ve İngilizce kökenli olup, “icra etmek”, “gereğini yerine getirmek” anlamına gelen “perform” kelimesinden türemiştir. Eski Fransızca’da “parformer” usulüne göre yapmak anlamına gelmektedir. (<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/performans>).

TDK’ye göre ise performans, başarı anlamına gelmektedir. Başarım (performans) ise, elde edilen bir başarı, herhangi bir olayı veya durumu başarma isteği ve gücü, kişinin yapabileceği en iyi derece ve herhangi bir eseri, oyunu, işi vb.ni ortaya koyarken gösterilen başarı olarak tanımlanmaktadır (<http://sozluk.gov.tr/>). Bu durumda başarının tespit edilebilmesi için bir ölçüt gerekmektedir. Bu ölçüt belirlenen hedef olarak ele alınmaktadır.

İşletmeler açısından performans ise, en geniş anlamı ile önceden belirlenmiş bir hedefe ulaşmak için belirlenen bir faaliyetin sonucunu nitel ve nicel olarak ortaya koyan bir kavramdır (Akal ,1998, s.1). Başka bir ifade ile işletmelerin hedeflerine ve amaçlarına ulaşma düzeyidir (Karapınar & Zaif, 2013, s.53).

Performans ölçümü ise, önceden tanımlanmış belirli amaçlara ulaşma sürecini değerlendirmek için göstergeler geliştirmek ve belirlenen ölçütlere göre performansı gözden geçirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Oxford 2005). Performans ölçümü işletmelerin tümüne uygulanabileceği gibi, işletmenin belirli bir bölümüne, faaliyet türüne veya çalışanları için ayrı ayrı performans ölçümü yapmak mümkün olabilmektedir. Bu nedenle, çeşitli performans ölçütleri ortaya çıkmaktadır (Oxford, 2005).

İşletmelerin performans ölçümünde kullanılan göstergeler, genel olarak finansal ve finansal olmayan amaçlarla bağlantılı olarak iki gruba ayrılmaktadır. İşletmecilik dünyasında finansal olmayan amaçlara bağlı olarak genel kabul gören, müşteri memnuniyeti, ürün kalitesi, personel ve yönetici yeterliliği gibi göreceli değerlendirmeler içeren ölçütler kullanılmaktadır. Finansal amaçlara ilişkili olan göstergelere ise; karlılık, verimlilik, katma değer yaratmak, etkenlik örnek olarak verilebilir.

Muhasebe uygulamalarının yıllar içinde değişiklik göstermesinin nedeni, değişen ekonomik koşullara uygun finansal raporları oluşturulması ve işletme dışı kullanıcılarının değişen bilgi ihtiyacını karşılamaya uygun hale getirmesini sağlamaktır (Khoshkhoo ve diğerleri, 2013, s.2924). Bu değişim aynı zamanda performans ölçümüne yönelik yaklaşımları da değiştirmektedir. Finansal açıdan karın değil firma değerinin (hissedar değerinin) en yüksek seviyeye çıkarılması, finansal olmayan açıdan müşteri tatmini, çalışanların tatmini, kalite, yenilik gibi çok farklı performans ölçülerine ağırlık veren anlayışlara geçilmesine yol açmıştır (Akal,1988, s.5). Performans ölçümü işletme için stratejik planlama, bütçeleme ve kaynak tahsisi, müşteri beklentilerine cevap verme ve hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesi açısından faydalar sağlamaktadır. Hesap verme sorumluluğu, şirket

yöneticilerinin yaptıkları işlerin sonucu ve gelişmeler hakkında hissedarların yanı sıra hükümet, çalışanlar, müşteriler ve tüm topluma karşı var olan bir sorumluluktur (Aktan, 2013, s.159). Tüm paydaşların işletme faaliyet sonuçlarına ilişkin bilgi alabileceği tek kaynak olan finansal tablolar ve sunumları bu nedenle önemlidir. Katma değer tablosu, işletmenin bir dönemde üretim faktörlerini kullanarak (girdiler) yaptığı üretimin ile (çıktılar) arasındaki farkın (yaratılan katma değer) sunulduğu bir finansal tablodur. Katma değer tablosu, aynı zamanda, yaratılan bu değerün üretim faktörleri arasında nasıl dağıtıldığını da sunmaktadır. Temel olarak emek (maaş, ücret ve diğer faydalar) ve sermaye (kar payı) dışında, devlet (vergi) ve işletmeyi finanse edenlere (faiz) yaratılan katma değerden aldıkları payların da izlenmesini sağlamaktadır. Bu nedenle katma değer, sadece hissedarların refahı ile ilgili olarak gelir tablosunda oluşan kardan farklılaşan, muhasebenin sosyal sorumluluğu ile ilgili bir finansal veri olarak karşımıza çıkmaktadır. Hesap verme sorumluluğu açısından önemli olan katma değer tablosu, TMS 1’de tam bir finansal tablo setinde sunulması zorunlu olmamakla birlikte, çalışanların önemli bir finansal tablo kullanıcısı olması durumunda sunulan bir tablo olarak yer almıştır (TMS1, md.14). Bunun temel nedeni bu tablonun ortaya çıkışında çalışanların odak noktası olarak ele alınmasıdır. Ancak katma değer tablosunda yer alan finansal bilgilerin analizi ile işletmenin yönetsel başarısını ve firma performansının değerlendirilmesinde önemli finansal bilgiler sunmaktadır. Ayrıca TMS1, çevresel faktörlerin önemli olduğu sektörler için de çevresel raporlar sunulmasına zorunlu tutmamakla birlikte, sunulabilecek raporlar olarak ele alınmıştır (TMS 1, md.14). Bu tür raporların standartlarının olmaması; ancak kamuoyu tarafından talep edilen bilgiler olması nedeni ile günümüzde birçok kurumsal işletme sürdürülebilirlik raporları, kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) raporları (CSR- Corporate Social Responsibility) Çevre, Sosyal, Yönetişim-ÇSY raporları (ESG – Enviromental, Social, Governance), entegre raporlama isimleri altında bu ihtiyaçlara cevap vermeye çalışmaktadır. İşletmelerin çevreye ve paydaşlarına karşı sorumluluklarının değerlendirilmesinde bu raporlara dayalı olarak ortaya çıkan ESG skoru, kurumsal yönetim skorları günümüzde yatırımcılar için iyi bir değerlendirme ölçütü olarak görülmektedir (Sharma & Lenka 2019, s.23). Ancak katma değer tablosunu sayılan diğer raporlardan ayıran en önemli unsur, nitel değil nicel bilgilere dayanması ve yaratılan değer ile bunun paydaşlara dağıtımına odaklanmasıdır (Signore ve diğerleri, 2021, s.2). Bu nedenle katma değer, değer yaratılmasında katkısı olan paydaşlar arasında dağılımı gösteren, işletmenin hem ekonomik hem de toplumsal (sosyal) rollerini ortaya koyan uygun nicel bir gösterge olmasını sağlamaktadır (Haller ve diğerleri, 2018, s.765). Katma değer, bu anlamda paydaşların bakış açısından değer üretimi ve dağıtımını sunan bir tablo olarak, temel finansal tablolar ve sürdürülebilirlik raporları arasında köprü kurabilecek (Faccia ve diğerleri, 2021, s.9), ayrıca çevresel, sosyal ve yönetişim (ESG) raporlarındaki bilgilere artan ilgi dikkate alındığında, yatırımcıların kurumsal etkinliği ölçmesine yardımcı olması açısından katkı sunacak niteliktedir (Sharma & Lenka 2019, s.23).

Bu çalışmada, katma değer tablosunda sunulan bilgilerin önemini ortaya koymak amacıyla katma değer kavramı, hesaplanması ve katma değer tablosu teorik olarak ele alındıktan sonra performans bakışı açısı ile gelir tablosu ile farkı ortaya koyulmuştur. Uygulama kısmında ise, katma değer tablosu sunan bir şirket olan Singapor Press Holding'e ait 2020 dönemi gelir tablosu ve katma değer tablosu incelenmiştir. 2020 dönemine ait tabloların seçilmesinin sebebi, şirketin gelir tablosunda bu dönemde zarar açıklamış olmasına karşın, katma değer yaratmış olmasıdır. Şirketin 2020 döneminde yarattığı katma değer tablo aracılığı ile açık ve anlaşılır bir biçimde sunulması, bu değer paydaşlar arasında dağılımı ortaya koyulmuştur. Yapılan oran analizi ile işletmenin döneme ait performansı katma değer üzerinden analiz edilmiştir.

2. KATMA DEĞER KAVRAMI

Katma değer kavramının kökleri makro ekonomiye dayanmaktadır (Staden,2000, s.2). Makro ekonomik açıdan katma değer, milli serveti (gayri safi yurt içi hasıla- GSYH) veya ulusal refahı belirlemek için kullanılan bir ölçüttür (Haller ve diğerleri, 2018, s.765; Khoshkhoo ve diğerleri, 2013, s.2924). Katma değer, ürünü ortaya çıkarmak için başkalarından satın alınan unsurların düşürülmesinden sonra ortaya çıkan artık bir değerdir. Bu nedenle bir üründe yüksek katma değer açısından esas olan, hammadde tedarikinden üretime, üretimden müşteriye ulaşıncaya kadar geçen süreçte ürün faydasını arttırmanın yanı sıra, milli katma değer miktarını da arttırmaktır (Güneş ve diğerleri, 2015, s.100). Bu nedenle katma değer kardan farklı olarak daha çok üretime odaklı bir değerdir.

Katma değer kavramı işletmelere uyarlandığında, üretim kapasitesinin (geniş anlamda emek ve sermaye) kullanılmasıyla elde edilen artık getiriye ifade etmektedir. Başka bir ifade ile işletmelerin ürün veya hizmet üretme kapasitesini arttırma kabiliyetini göstermektedir (Khoshkhoo ve diğerleri, 201, s.2924). İşletmelerde katma değer ölçümü, makro ekonomik açıdan gayri safi yurt içi hasılanın ölçümü ile de benzeşmektedir (Staden,2000, s.2). İşletmeler açısından katma değer, ülkesinin yerel ürünlerine katkısını temsil eder ve işletmenin satın aldığı mal ve hizmetlerin değerini kendi faaliyetleri ile ne ölçüde arttırabildiğini açıklamada kullanılır (Rutherford,1977, s.216). Makro ekonomik açıdan katma değer nasıl ki milli servetin oluşumunu ortaya koymakta ise işletmelerin yarattığı katma değer, işletmeler tarafından yaratılan net refahı temsil etmektedir (Tenker & Akdoğan, 2006, s.396).

İşletmeler tarafından yaratılan katma değer tespit edilmesi birçok yönden önemlidir. İşletmelerin yarattığı katma değer ile ekonomiye sağladıkları katkı belirlenerek, bu katkının sektörler ve ülke bazında değerlendirilmesi için faydalı bilgilerin oluşmasını sağlar. İşletmelerin girdi niteliğinde olan üretim faktörlerini verimli kullanması sonucu artacak katma değer, toplum açısından refah artışı anlamına

gelmekte, işletme için ise üretim faktörleri açısından bir performans ölçüsü olmaktadır (Karapınar & Zaif, 2013, s.56-57).

Malgwi ve Purdey'e göre (2009), katma değer'in ana amacı verimliliği ölçmektir. Katma değer, işletmenin verimliliğini (productivity) ölçmek ve geliştirmek için kullanılacak finansal bir bilgidir. Verimlilik bakış açısı ile katma değer, katma değer'in yaratılması için kullanılan kaynaklarla nispi olarak değerlendirildiğinde bir katsayı olarak ele alınabilir. Verimliliği ölçmede temel amaç girdilerin maliyetini kontrol etmek ve çıktıları en üst seviyeye çıkarmaktır. Şirketin birkaç yıl boyunca malzeme, iş gücü, kullanılan sermaye açısından verimlilik oranları hesaplandığında, şirketin zayıf olduğu alanlar kolayca izlenebilir ve böylece iyileştirmelerin gerektiği alanlara hangileri olduğuna karar vermek için yönetime yardımcı olabilir.

Katma değer ile ilgili önemli bir diğer konu, işletmenin yarattığı katma değer'in, bu değer'in yaratılmasını sağlayan üretim faktörleri arasında nasıl dağıldığıdır. Yaratılan katma değer'in dağılımının belirlenmesi işletme faaliyetlerinin ekonomik ve toplumsal boyutları arasında bağlantı kurulabilmesini sağlamaktadır (Haller ve diğerleri, 2018, s.763).

Haller ve Staden (2014, s.1196) 'e göre, işletmenin kar amacından daha önemli olan katma değer yaratmasıdır; çünkü katma değer, işletmenin sürekliliği ile doğrudan bağlantılıdır. İşletme ancak bütün paydaşlarının taleplerine cevap verdikten sonra yeterince katma değer yaratabildiği sürece temel var olma nedeni ortadan kalkmamış olacaktır. Bu nedenle işletmenin sürekliliğinin temelinde kar değil, katma değer bulunmaktadır. Shaoul'a (1996) göre ise kar elde etmenin ön koşulu katma değer yaratmak olduğundan, paydaşlar kardan çok katma değerle ilgilidirler. Katma değer yoksa kar olmayacaktır ancak net kar olmadan da katma değer olabilir. Net kar olmadan katma değer'in olması, yaratılan refahın, bütün paydaşların parasal taleplerini yerine getirmeye yetmediği anlamına gelmektedir.

$$\text{Katma Değer} = \text{paydaşların talepleri} + \text{net kar}$$

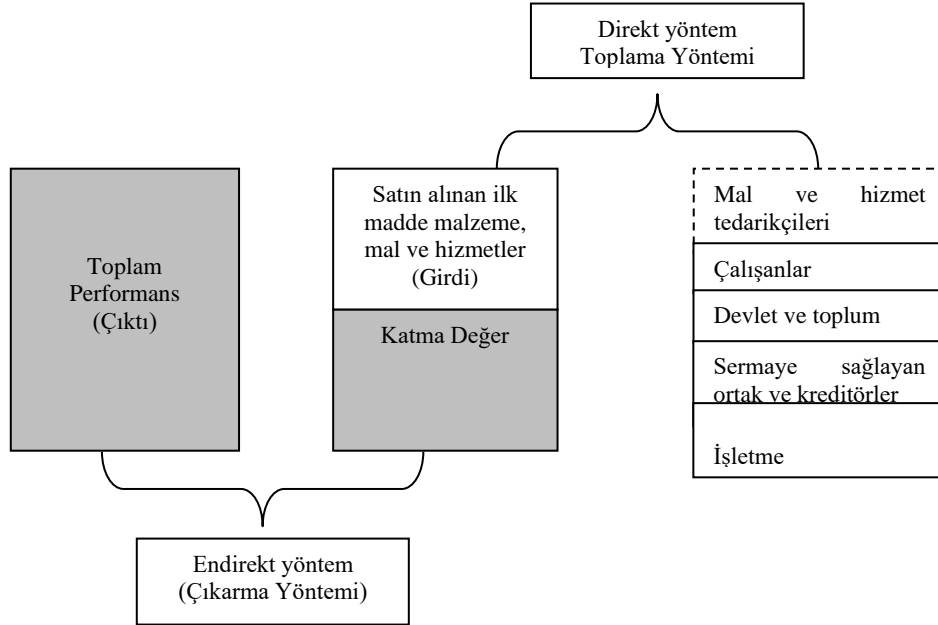
3. KATMA DEĞERİN HESAPLANMASI VE KATMA DEĞER TABLOSUNUN SUNULUŞU

Katma Değer Tablosu (KDT), 1954 yılında Suojanen'nin yaptığı çalışma ile muhasebe literatürüne girmiştir (Malgwi & Purdy ,2009, s.254). Amerika Birleşik Devletleri'nde büyük firmaların bilanço ve gelir tablosu dışında "gelirin dağılımı" veya "hasılatın dağılımı" adında tablolar sunması ya da gayri safi gelirin pasta grafik şeklinde sunulması ile katma değer tablosu konuşulmaya başlanmıştır (Suojanen, 1954). Birleşik Krallık'ta ise 1970'lerde kamuya raporlama yapan şirketlerde ortaya çıkan katma değer tablosu, yayımlanmasının desteklenmesine rağmen hem şirketler hem de akademik çalışmalar açısından çekici bir finansal tablo olamamıştır (Malgwi & Purdy 2009, s.256-257). Katma değer tablosunun

Birleşik Krallık 'ta en yaygın olarak yayımlandığı dönem 1980'lerdir. 1990'larda önemini giderek kaybetmiştir (İslam, 2019, s.10). Diğer taraftan, XBRL taksonomisi genişletilirken 330000 kodlu yapılandırılmış bir şekilde "Kapsamlı gelir tablosu, kar veya zarar tablosu, katma değer ile birlikte, ESG'ye dayalı" (330000-Statement of Comprehensive Income, Profit Or Loss, By Added Value, ESG-Based) taksonomi eklenmesi, ESG raporlarında da katma değer hesaplanmasının gerekliliği ve raporlanmasının önemine ilişkin bir gösterge olarak dikkate alınabilir (Faccia ve diğerleri, 2021, s.10).

3.1. Endirekt ve Direkt Yönteme Göre Katma Değerin Hesaplanması

Katma değer tutar olarak, net ve brüt olarak hesaplanabilmektedir. Net katma değer, brüt katma değerden dönemin amortisman gideri çıkarılarak hesaplanmaktadır. Katma değer yöntem olarak Şekil 1'de görüldüğü gibi iki yöntem ile hesaplanabilir (Haller & Staden, 2014, s.1193). Yöntemlerden biri, işletme tarafından yaratılan servet ifade eden endirekt (çıkarma yöntemi) yöntemidir ve girdi ile çıktı arasındaki farkın alınması ile hesaplanır. İkinci yöntem ise direkt (toplama yöntemi) yöntemidir ve paydaşlar arasında dağıtılan katma değerlerin toplamı alınarak hesaplanır. (Haller & Staden 2014, s.1193).

Şekil 1. Katma Değerin Direkt ve Endirekt Yönteme Göre Hesaplanması

Kaynak: Haller ve Staden 2014, s.1193.

Endirekt yöntem, işletmenin girdileri ile elde ettiği çıktıyı ve katma değer oluşumunu göstermektedir. Bu nedenle katma değer işletme odaklı performans göstergesi olarak da ele alınmaktadır.

$$\text{Katma Değer}_t (\text{KD}_t) = \text{Çıktı}_t - \text{Girdi}_t$$

Bu formülde çıktı işletmenin t döneminde esas ve diğer faaliyetlerinden elde ettiği toplam geliri göstermektedir. Girdi ise işletmenin t döneminde faaliyette bulunmak için satın aldığı mal ve hizmetlerin maliyetidir.

$$\text{Brüt } KD_t = \text{Hasılat}_t (H_t) + \text{Diğer Gelirler}_t (DG_t) - \text{Satın Alınan Mal ve Hizmetlerin Maliyeti} (M_t)$$

$$\text{Net } KD_t = \text{Hasılat}_t (H_t) + \text{Diğer Gelirler}_t (DG_t) - \text{Satın Alınan Mal ve Hizmetlerin Maliyeti} (M_t) - \text{Amortismanlar} (A_t)$$

Direkt yöntemde paydaşlara dağıtılan ve işletmede alıkonulan değerler toplanarak katma değere ulaşılmaktadır. Her bir paydaş grubuna dağıtılan katma değerlerin tek tek hesaplanmasını gerektirdiğinden bu yöntem işletme değil paydaş odaklı bir yöntemdir.

$$\text{Brüt } KD_t = \text{Çalışanların Maliyeti}_t (\text{ÇM}_t) + \text{Vergi}_t (V_t) + \text{Temettü} (T_t) + \text{Faizt} (F_t) + \text{Alıkonulan Kar} (AK_t)$$

$$\text{Net } KD_t = \text{Çalışanların Maliyeti}_t (\text{ÇM}_t) + \text{Vergi}_t (V_t) + \text{Temettü} (T_t) + \text{Faizt} (F_t) + \text{Alıkonulan Kar} (AK_t) - \text{Amortismanlar} (A_t)$$

Katma değer tablosu ise öncelikle katma değer oluşumunu ve daha sonra dağıtımını gösteren yukarıdaki her iki yöntemde bir arada kullanıldığı, çift taraflı bir tablodur.

3.2 Katma Değer Tablosunun Sunuluşu

Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarında tam bir finansal tablo setinde yer alan yapılandırılmış finansal tabloların, dünya genelinde yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Diğer raporlar ise (sürdürülebilirlik raporları, ESG raporları, entegre raporlar gibi) kar amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından yapılan düzenlemeler ve oluşturulan formatlar kapsamında teşvik edilmektedir (Faccia ve diğerleri, 2021, s.2). Bu nedenle kamuoyunun talep ettiği diğer finansal bilgiler ve finansal olmayan bilgiler için zorunlu, standart bir tablo formatı bulunmamaktadır. Kurumsal olarak, Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi'nin (IIRC) girişimleri, 2013 yılı sonunda Entegre Raporlama Çerçevesi geliştirmesi bu konuda büyük bir etki yaratmıştır (Haller & Staden, 2014, s.1190). Diğer taraftan, sürdürülebilirlik raporları açısından en güvenilir otorite olan GRI (Global Reporting Initiative), katma değer için “doğrudan yaratılan ve dağıtılan ekonomik değer- direct economic value generated and distributed” (EVG&D) kavramını kullanmış, G 3.1 ve G 4 rehberlerinde bu kavrama ilk temel ekonomik gösterge olarak ifade etmiştir. Katma değer 1970'lerdeki geleneksel anlayışı gibi GRI bu göstergenin, bir kuruluş tarafından üretilen ekonomik değer ve bunun çeşitli taraflar olan paydaşlar (çalışanlar, sermaye sağlayıcılar, hükümetler ve toplum) arasında dağıtılma şeklini gösteren, iki taraflı yönüne vurgu yapmıştır (Haller & Staden, 2014, s.1195).

Bu nedenle katma değer tablosunun sunulmasında belirli bir format bulunmama ile birlikte, Tablo 1'de GRI formatı ve ekonomik katma değer teorik yaklaşımı üzerinden iki kısa format sunulmaktadır.

Tablo 1. Katma Değer Tablosunun Sunuluşu

	GRI
A. Katma Değerin Oluşumu	1. Doğrudan yaratılan ekonomik değer
(+) Hasılat	Gelir
(+) Diğer gelirler	2. Ekonomik Katma Değer
(-) amortismanlar	-faaliyet giderleri
(-) diğer giderler	-çalışan ücreti ve sağlanan diğer faydalar
KATMA DEĞER	-sermayedarlara yapılan ödemeler
B. Katma Değerin Tahsisi	-devlete yapılan ödemeler
Hissedarlar	-toplumsal yatırımlar
Çalışanlar	3. Muhafaza edilen ekonomik değer (1-2)
Devlet	
Kreditörler	
İşletme	

Kaynak: Bagieńska, 2016:98.

GRI formatında doğrudan yaratılan ekonomik değer; hasılatı ve diğer kaynaklardan elde edilen gelirleri (finansal yatırımlardan elde edilen gelirler, hissedarlardan elde edilen kar payları, telif hakları), varlıklardan doğrudan gelirleri (mülk kiralama ve maddi ve maddi olmayan varlıkların satışı) temsil edilir. GRI formatında okuyucuların dikkati işletmenin emrinde kalan değere çekilmiştir. Gerçekleşen gelirlerden sonra; çalışanlara, sermaye sahiplerine ve toplum yararına yapılan ödemeler gibi katma değer dağıtıldığı gruplar açısından sorumluluklar yerine getirildikten sonra kalan değer tablonun en altında yer almaktadır (Bagieńska, 2016, s.97-98).

4. PERFORMANS ÖLÇÜMÜNDE GELİR TABLOSU VE KATMA DEĞER TABLOSU

Finansal analistler, yöneticiler, yatırımcılar ve diğer finansal tablo kullanıcıları finansal kararlarını finansal analiz sonuçlarına göre almaktadırlar. Geleneksel finansal tablo analizi karar almada uygun bilgiler elde etmek için kullanılan bir bilgi işleme sistemidir. İşlenen bilginin temel kaynağı ise geleneksel olarak sunulan finansal durum tablosu, gelir tablosu ve nakit akım tablolarıdır. Karar alıcıların geleneksel olarak kullandıkları analiz yöntemlerinden biri oran analizinde performans göstergeleri finansal tablolardaki çeşitli kalemlerin birbirleri ile ilişkilerinden yola çıkılarak oluşturulur, değerlendirilir ve ölçüt olarak alınan standartlarla karşılaştırılır (Riahi-Belkaoui, 2010, s.39). Finansal bilgilerin sınıflandırılmasındaki farklılık ile ortaya çıkan iki performans göstergesinden (kar ve katma değer) katma değer finansal tablo kullanıcıları açısından karar almada nasıl kullanılabileceği ortaya koyulacaktır. Bu amaçla öncelikle gelir tablosunda yer alan bilgilerin nasıl katma değer tablosuna dönüştürülebileceği ifade edilmeye çalışılacaktır.

4.1. Gelir Tablosundan Katma Değer Tablosuna Geçiş

Katma değer tablosunun oluşturulması için gerekli bilgiler halihazırda farklı bir sınıflandırma ile gelir tablosu ile sunulmaktadır. Ancak iki tablonun temel amaçları farklıdır. Gelir tablosunda sunulan kar, dönemim faaliyet sonuçlarını açıklamakta, hissedarlar için işletmenin dönemdeki edinimlerini göstermektedir (Bagieńska, 2016, s.95). Gelir tablosunda sunulan bilgiler kullanılarak, katma değer sunulduğunda ise, diğer paydaşların edinimleri de görünür hale gelecektir.

Gelir tablosunda hissedarlar dışındaki paydaşlara düşen paylar gider/maliyet olarak dikkate alınmaktadır. Bu nedenle gelir tablosunda karı belirlemek için, hissedarların perspektifinden, maliyet ve gider ayrımı yapılmaktadır. Katma değer tablosunda ise maliyet ve gider ayrımı değil, fayda dikkate alınmaktadır. Örneğin, gelir tablosunda üretimde çalışanlara ödenen ücretler maliyet, yönetimde çalışanlara ödenen ücretler gider olarak dikkate alınırken, katma değer tablosunda çalışanlara ödenen ücretlerin maliyet mi gider mi olduğuna bakılmaksızın bütün ücretler yaratılan katma değerden çalışanlara dağıtılan kısmı (çalışanların faydasını) göstermektedir (Machado ve diğerleri, 2015, s.60).

Sunulması zorunlu olan gelir tablosundan katma değer tablosuna ulaşmak isteyen bir finansal tablo kullanıcısının, bu amacına ulaşabilmesi gelir tablosunun fonksiyon esasına göre değil çeşit esasına göre düzenlenmiş olması ile mümkün olabilmektedir. Fonksiyon esasına göre düzenlenen gelir tablosunda yer alan bilgilerin sunum şekli nedeni ile; üretimle doğrudan ilişkili ilk madde ve malzeme giderleri ve üretimde çalışanlara ödenen ücretlerle ilgili tutarlar belirlenemeyecektir. Ayrıca endirekt malzeme ve endirekt işçilik giderlerinin diğer genel üretim giderleri ile birlikte, genel üretim giderleri içinde topluca yer alması nedeniyle ayırım yapılamayacaktır. Üretim harici diğer fonksiyonel giderlerin içinde ilk madde ve malzeme ve çalışanlara ödenen ücretlerle ilgili detay bilgiler belirlenemeyecektir. Bütün bu nedenlerden dolayı finansal tablo kullanıcısı fonksiyon esasına göre düzenlenmiş gelir tablosundan katma değer bilgisine ulaşamayacaktır.

4.2. Performans Ölçüsünde Gelir Tablosu

Finansal muhasebenin son yıllardaki gelişiminde itici güç, karın nasıl belirleneceğine odaklanırken, ölçülen karın kimin karı olduğu göz ardı edilmektedir. Geleneksel muhasebe açısından bakıldığında kar hissedarların yaptıkları yatırımın ödülü olarak dar bir kalıp içinde tanımlanmaktadır. Bu durumda varlıklar hissedarların varlıkları, borçlar ise hissedarların yükümlülükleridir. Ancak kurumsal firmaların ortaya çıkması ve işletmelerin varlığının yasal olarak tanınması ile işletmenin kişiliği teorisi, kurumsal teori gibi teoriler ortaya çıkmıştır.

İşletmenin kişiliği teorisinin (entity theory), uygulama alanı, temel olarak işletmenin kurumsal varlığıdır ancak bu teori raporlayan işletmeyi özkaynak sahiplerinin (ortakların) yararı için faaliyet gösteren ayrı bir ekonomik bir birim olarak dikkate almaktadır (Sahoo & Pramanik, 2017, s.110). Gelir

tablosu aracılığı ile sunulan net kar, işletme sahipleri açısından bir performans göstergesi olarak kullanılabilmekte ve yeterli olmaktadır. Raporlayan işletmenin net karı, hissedarlara ait olan öz kaynaklarındaki net değişim olarak tanımlanması ve bu değer diğer paydaşların talepleri çıkarıldıktan sonra kalan değişimi ifade etmesi de bu teoriye göre uygundur.

Yöneticiler, hissedarlar, vergi dairesi, çalışanlar, müşteriler, potansiyel yatırımcılar birçok finansal tablo kullanıcıları gelir tablosundaki kar kalemini oran analizinde işletmenin performansını değerlendirmede kullanmaktadırlar (Karapınar & Zaif, 2013, s.5). Geleneksel olarak sunulan gelir tablosu, TMS 1'e göre kar veya zarar tablosu ve diğer kapsamlı gelirin sunulduğu, işletmenin finansal performansını yansıtan temel finansal tablodur.

İşletmenin performansının değerlendirilmesinde dönemin gelir ve giderlerinin sonucu olan dönem net karı, özellikle oran analizinde çeşitli bilanço (finansal durum tablosu) kalemleri ile oranlanarak, işletme ortakları için yatırımlarının verimliliği (ROE), işletme yönetimi tarafından varlıkların ne denli etkin kullanıldığının (ROA) ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Yine işletmenin varlıklarının kullanım etkinliğinin değerlendirilmesi için yapılan çalışma durumu analizlerinde devir hızlarının hesaplanmasında, girdi olarak işletmenin çeşitli varlıkları çıktı olarak ise kar sonucu esas alınarak hesaplanan oranlar, performans göstergesi olarak dikkate alınmaktadır.

4.3. Performans Ölçümünde Katma Değer Tablosu

Katma değer tablosunun hazırlanmasında kullanılan finansal bilgiler, gelir tablosunun oluşumunda kullanılan finansal bilgilerin aynı muhasebe sistemi ile işlenmesi sonucu fakat finansal bilgilerin farklı bir şekilde sınıflandırılması ve sunulması ile oluşturulmaktadır (Hossain, 2017, s. 76). Bu nedenle literatürde, katma değer tablosunun gelir tablosunun bir benzeri olarak yeni bir finansal bilgi sunmadığı, hazırlanmasına ihtiyaç duyulmadığı görüşüne de rastlamak mümkün olmaktadır (Malgwi & Purdy 2009,s.265). Ancak iki tablo aynı bilgilerden oluşturulmakla birlikte, farklı amaçlara ve farklı tabanlara odaklanmaktadır. İşletmenin kişiliği teorisi perspektifinden ve gelir tablosunun hizmet ettiği temel paydaş olan hissedarlar açısından değerlendirdiğinde bile gelir tablosunun temel amacı, net karı belirlemek iken katma değer tablosunda temel amacı yaratılan katma değerden sermaye sahiplerine düşen payı belirlemektir (Machado ve diğerleri, 2015, s. 60). Nitekim Hossain (2017, s.76), katma değer tablosunun gelir tablosu yerini alacak bir tablo değil, gelir tablosunu tamamlayıcı bilgi sunan bir tablo olarak varsayıldığını ifade etmiştir.

Kurumsal teoriye göre (enterprise theory) işletme, toplumsal bir girişim ve tüm ilgililere fayda sağlamayı amaçlayan bir yapıdır, bu nedenle bu teoriye uygun olarak sosyal sorumluluk çerçevesinin içini doldurabilmesi için kar kavramı yeterli olmamaktadır. Muhasebenin sosyal sorumluluğunu karşılayacak kavram katma değer kavramı olmaktadır (Sahoo & Pramanik, 2017, s.110). Katma değer tablosunun sunulmasını savunanlar, katma değer ile kar arasındaki amaç farkını önemsemektedirler.

Gelir tablosunda genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre ortaya çıkan kar, sadece hissedarlara dağıtılabilir değer ifade ederken, katma değer bütün üretim ekibine (hissedarlar, kreditorler, devlet, çalışanlar) dağıtılabilir değer göstermesi açısından gerçek bir refah ölçüsü olarak ifade edilmektedir.

Katma değer tablosu, gelir tablosundan farklı olarak, işletme ile ilgili tarafların her biri için işletme faaliyetleri sonucu yaratılan değere ilişkin bilgi sunmaktadır. Finansal tablo kullanıcıları karar almada kullanabilecekleri, kardan daha anlamlı ve kapsayıcı bir finansal bilgiye sahip olabilmektedirler. Katma değer; yönetimin verimliliğini, ortakların nispi haklarını, verimlilik üzerinden ödeme gücünü ve işletmenin sosyal performansını değerlendirmede direkt olarak kullanılabilir bir ölçüttür.

Diğer taraftan katma değer, ulusal refahın ölçümünde ekonomistler tarafından kullanılan bir kavramdır ve katma değerın işletmeler bazında ölçülmesi, işletmelerin yaptığı üretim dolayısıyla ulusal refaha katkısını göstermesi açısından önemli görülmektedir. Ruggles ve Ruggles'a göre (1956), işletmelerin katma değer bilgisini sunması, makro ekonomi ile finansal muhasebenin entegrasyonu anlamına gelmektedir. Temel amacı hissedarlarının değerini en yüksek seviyeye çıkarmak olan bir işletme kara odaklanırken, amacı bütün üretim faktörlerinin refahı olan bir işletme toplam getirisi olan katma değere odaklanacaktır. Ayrıca katma değer tablosu, üretimin kapasitesi hakkında ve yarattığı refahın dağıtım şekli hakkında önemli bir bilgi kaynağıdır. Bu nedenle ekonomik hareketin analizini mümkün kılmakta ve aynı zamanda GSYİH ve sosyal göstergelerin hesaplanmasında yardımcı olabilmektedir. (Junior ve diğerleri, 2019, s.8)

Katma değer tablosundan brüt katma değer veya net katma değer temel alınarak elde edilen oranlar, işletmenin finansal performansını ve durumunu değerlendirmeye yarayan etkili göstergeler olarak kullanılmaya uygundur (Maji, 2016, s.9). Bu oranların pay veya paydasında, net veya brüt katma değer yer almaktadır. Örneğin net katma değer/toplam varlıklar yönetsel etkinliği, katma değer/satışlar üretimin etkinliğini, katma değer/ücretler çalışanların verimliliğini, her bir paydaşın faydası net katma değere bölünerek katma değer havuzundan ne kadar pay aldığı ölçülebilir (örneğin, net kar/net katma değer hissedarları payını verir). Ball'a göre (1968, s.6) etkinlik (efficiency) girdi ile çıktı arasındaki ilişki ile ölçülmekte ve bu nedenle girdi ile ortaya koyulan işin (çıktının) dikkate alınması gerekmektedir. Ancak işletmenin ortaya koyduğu işin ölçüsü ne satışlar ne de kar alınabilir. Bu iki finansal bilgi de işletmenin kullandığı kaynaklarla ilişkilendirilemez. Sharma ve Lenka (2019, s.24) çalışmalarında kara kıyasla katma değerın faydasını, karın yalnızca sahiplerin katkı payını temsil ettikleri için katma değerın daha bilgilendirici olması ve örgütsel etkinlik (efficiency) açısından paydaşların birbirine bağlı olduğunu vurgulaması olarak açıklamaktadır.

4.4. Diğer Finansal Göstergeler ile Katma Değerin Karşılaştırılması

Literatürde katma değer tablosunun faydasını araştırmak üzere, tabloyu hazırlayanlar ve tabloyu kullananların algılarını anket yöntemi kullanılarak tespit etmeye yönelik akademik çalışmalara rastlanmaktadır (Purdy, 1981; Stainbank, 1991; Jordaan, 1997; Staden, 1998; Malgwi & Purdy,2009).

Diğer taraftan katma değer bilgisinin piyasa açısından faydasını test eden çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmaların temel dayanağı bir finansal bilginin, işletmenin hisse senetlerinin değerine yansımaya başka bir deyişle işletmenin piyasa değeri ile anlamlı bir ilişki göstermesi, piyasanın bu bilgiyi satın alması durumunda ihtiyaca uygun olduğunun kabul edilmesidir. Karpik ve Belkaoui (1990), yaptıkları çalışmada katma değer firmada piyasa riskine ilişkin kar ve nakit akımı bilgilerine göre daha açıklayıcı bilgi verdiğini tespit etmişlerdir. Riahi-Belkaoui (1993), katma değer hisse senedi getirilerini açıklamada gücünün, nakit akımı ve kara göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Riahi-Belkaoui ve Picur (1994), hisse senedi değerlemede kara göre katma değer çok önemli bir açıklama gücü olduğunu sonucuna ulaşmışlardır. Staden (1999), katma değer ile karı, hisse senedi fiyatları, fiyat/kazanç oranı ve Altman Z-skoru olmak üzere üç göstergeyi ele alarak, öngörme ve açıklama güçleri açısından karşılaştırmıştır. Çalışmanın amacı açıklanan katma değer bilgisinin kar bilgisine ek olarak öngörme ve açıklama gücünü artırıp artırmadığını ortaya koymaktır. Sonuç olarak, katma değer ile hisse senetleri fiyatı arasında anlamlı korelasyon ve regresyon tespit edilmiş ancak bu ilişki kar bilgisi ile hisse senetleri fiyatı arasındaki ilişkiye göre daha anlamlı çıkmamıştır.

5. METODOLOJİ

Çalışmada, 1984 yılından beri Singapur'da basılı ve dijital gazete, dergi ve kitap basımında faaliyet gösteren, ayrıca radyo istasyonlarına sahip olan Singapore Press Holding'in 2020 dönemine ait gelir tablosu ve katma değer tablosu incelenmiştir. 2020 dönemine ait finansal tabloların ele alınmasının sebebi, şirketin gelir tablosunda zarar açıklanmışken katma değer yaratmış olmasıdır. Çeşit esasına göre düzenlene gelir tablosundan katma değer tablosuna geçiş ve bu tabloda yer alan bilgilerin analizi yapılmıştır.

6. BULGULAR

Şirket 2019 yılından itibaren uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu Singapur Finansal Raporlama Standartlarını uygulamakta ve yıllık faaliyet raporlarında katma değer tablosunu da sunmaya devam etmektedir. Ayrıca şirket gelir tablosunu çeşit esasına göre sunmaktadır. Şirketin 2020 dönemine ait özet gelir tablosu ve katma değer tablosu Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. 2020 Dönemine Ait Çeşit Esasına Göre Düzenlenmiş Gelir Tablosu ve Katma Değer Tablosu

GELİR TABLOSU (BİN \$)		KATMA DEĞER TABLOSU (BİN \$) *	
Satışlar	865.662	Satışlar	865.662
Diğer faaliyet Gelirleri	88.987	Satın alınan mal ve hizmetler	(275.356)
TOPLAM GELİR	954.649	FAALİYETLERDEN KATMA DEĞER	590.306
İlk madde malzeme giderleri	(119.748)	DİĞER GİDER VE GELİRLER	
Çalışan giderleri	(328.429)	Yatırımlarından net gelir	17.382
Bina giderleri	(112,941)	İştirakler ve iş ortaklıklarından gelirler	3.418
Amortisman	(40.628)	Gayrimenkul satış karı	25.712
Diğer Faaliyet Giderleri	(148.340)	İştirak değer düşüklüğü	(10.008)
Alacaklar Karşılık Gideri	(9.844)	Alacaklar Karşılık Gideri	(9.844)
Nakit ve nakit benzerleri Değer düşüklüğü	(1,956)	Nakit ve nakit benzerleri Değer düşüklüğü	(1.956)
Şerefiye ve Maddi Olmayan Duran varlıklar değer düşük.	(17.451)	Şüpheli alacak tahsilatı	19
Finansman Giderleri	(65.065)	Maddi duran varlık satış karı	507
FAALİYET KARI	110.247	Maddi duran varlık değer düşük	(4.458)
Yatırım amaçlı gayrimenkuller GUD farkı	(232.013)	Şerefiye ve Maddi Olmayan Duran varlıklar değer düşük.	(17.451)
İştirakler ve iş ortaklıklarından gelirler	3.418	Bağlı ortaklıklar kazanç (kayıp)	(98)
Yatırımlardan net gelir	17.382	İştirakler Kazanç (kayıp)	477
Gayrimenkul satış karları	25.712	Faaliyetlerden net kur farkı	1.937
İştirak değer düşüklüğü	(10.008)	TOPLAM KATMA DEĞER	595.943
Dönem Karı (Zararı)	(85.262)	Dağıtım:	
Vergi	(27.240)	Çalışanlara	305.881
Dönem Net Karı (Zararı)	(112.502)	Devlet	54.924
		Kreditörler	65.065
		Bağış ve Sponsorluk	752
		Yönetici Ücretleri	1.442
		Hissedarlar (temettü)	128.842
		Devamlı tahviller	28.643
		TOPLAM DAĞITILAN	585.579
		İŞLETMEDE ALIKONULAN:	
		Yatırım amaçlı gayrimenkuller GUD farkı	232.013
		Amortisman ve İtfa	48.368
		Kontrol Gücü olmayan Pay	(32.997)
		Alıkonulan Kar	(237.020)
		TOPLAM ALIKONULAN	10.364
			595.943

*Gelir tablosu ve gelir tablosu dipnotları kullanılarak hazırlanmıştır.

Kaynak: Singapore Press Holdings, 2020 Value Added Statement: [SPH_AR2020_Value Added Statement.pdf \(sphl.com.sg\)](https://www.sphl.com.sg/system/assets/4285/SPH_Limited_Annual_Report_2020.pdf), 2020 Annual Report, [https://www.sphl.com.sg/system/assets/4285/SPH Limited Annual Report 2020.pdf](https://www.sphl.com.sg/system/assets/4285/SPH_Limited_Annual_Report_2020.pdf) (Erişim: 12.08.2021).

Katma değer tablosunda işletmenin yarattığı katma değer (595.943\$) paydaşlar arasındaki dağılımı hesaplanabilmektedir (Tablo 3). Katma değerden alınan paylar hesaplandığında ilk üç sırada %51,33 ile çalışanların, %21,62 ile hissedarların ve %10,92 ile kreditorlerin yer aldığını görmek mümkündür. İşletmede alıkonulan katma değer ise %1,74'tür. Ayrıca katma değer tablosunda yer alan toplam mal ve hizmet alımları (275.356 \$) işletmenin mal ve hizmet tedarikçileri olan diğer kuruluşlara sağladığı faydayı göstermektedir.

Katma değer tablosu verileri üzerinden yapılacak analizler işletmenin performansı hakkında bilgiler vermektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Katma Değer Tablosu Analizi

Katma Değerin Paydaşlar Arasında Dağılımı			Oran Analizi	
Çalışanlar	305.881,00	%51,33	Katma değer /Satışlar	%68,84
Devlet	54.954,00	%9,22	Net kar / katma değer	%-18,87
Kreditorler	65.065,00	%10,92	Katma değer / Çalışan maliyeti	1,94 \$
Bağış-Sponsorluk	752,00	%0,13	Katma değer /Çalışan Sayısı ¹	153,911 \$
Yönetici Ücretleri	1.442,00	%0,24	Finansal durum tablosu verileri 2020²	
Temettü	128.842,00	%21,62	Katma değer / öz kaynaklar	%12
Devamlı Tahviller	28.643,00	%4,81	Katma değer / Devamlı Sermaye	%8,21
İşletmede Alıkonulan	10.364,00	%1,74	Katma değer/Toplam varlıklar	%6,73
	595.943,00	%100	Katma değer/ Dönen varlıklar	%58

Katma Değer/ Satışlar oranı %68,84 olarak hesaplanmıştır. Satış gelirlerinden elde edilen her 1\$'ın %68,84'ünün katma değer yaratılmasında katkısı olduğunu görülmektedir. Bu oran ne kadar yüksek olursa, işletmenin diğer paydaşlara (çalışanlar, tedarikçiler, vb.) bağımlılığı o kadar az demektir (Riahi-Belkaoui, 2010, 61). Net Kar/Katma Değer oranı işletme zarar ettiği için negatif çıkmıştır (%-18,87). Ancak katma değer paydaşlar arasında dağılımına bakıldığında, dönemde yaratılan katma değer %21,62'sini hisse sahiplerine dağıtılmış olduğu görülmektedir. Yaratılan her 100\$ katma değer karşısında, hissedarlar 18,87\$ zarar etmiş ancak yaratılan katma değer her 100\$'ının 21,62\$'ını almışlardır. Zarar nedeni ile hissedarların işletmedeki paylarını temsil eden öz kaynaklar azalmış olsa da dönemde katma değerden pay almışlardır.

¹ Çalışan Sayısı= 3,872 Faaliyet raporundan alınmıştır. (Singapore Press Holdings, (2020b) [SPH_AR2020_Sustainability_Report.pdf \(sphl.com.sg\)](https://www.sph.com.sg/SPH_AR2020_Sustainability_Report.pdf): 70).

² İşletmenin Finansal Durum Tablosundan Alınmış Bilgiler: Net Varlıklar= 4,951,946 Devamlı Sermaye =7,254,840 Toplam Varlıklar= 8,849,727 Dönen Varlıklar= 1,026,051 (Singapore Press Holdings, [SPH Limited Annual Report 2020.pdf](https://www.sph.com.sg/SPH_Limited_Annual_Report_2020.pdf): 153)

Katma Değer/Çalışan Maliyeti oranı (çalışan verimliliğini) 1,94\$ çıkmıştır. Bu katsayı 1,94\$ katma değer yaratmak için 1\$ çalışan maliyetine katlanmak gerektiğini göstermektedir. Katma değer /Çalışan Sayısı ise çalışan başına 153,911\$ katma değer yaratıldığını göstermektedir. Katma değer/öz kaynaklar oranı, katma değer yaratılmasında öz kaynakların etkinliğini yani katma değer anlamında ne kadar refah yaratabildiğini göstermektedir. Söz konusu şirket için bu oran %12'dir. Devamlı sermayenin ise etkinliği %8,21 iken toplam varlıkların etkinliği ise %6,73, dönen varlıkların ise %58 olarak belirlenmiştir. Bu oranlar daha fazla arttırılabilir ve işletme refah yaratma konusunda hangi alanlarla verimli hangi alanlarda verimsiz olduğunu tespit edebilir. Katma değeri hesaplayan işletmelerde oranların yorumlanmasında dönemler arası karşılaştırmalar yapılabilir ancak sektöre ve ölçüğe göre değerlendirme yapılabilmesi finansal bilgileri kamuya açık olan bütün işletmelerin katma değer tablosunu açıklaması ile mümkün olacaktır.

7. SONUÇ

Günümüzde, bir işletmenin hem iç hem de dış paydaşlarla olan iletişimini artırmak, şeffaflığı artırmak, yüksek kaliteli raporlama yapmak ve işletmenin sürdürülebilirliği konusunda daha fazla bilgi verebilmek amacıyla hazırlanan entegre raporlarda işletmenin yarattığı katma değerle ilgili bilgilere yer verilmektedir. Ancak raporların okunabilirliğini artırabilmek ve bilgiye erişimi kolaylaştırabilmek, anlaşılabilirliği arttırmak için katma değer bilgilerinin tablo olarak sunulması paydaşlar/kullanıcılar için daha faydalı olacaktır. Haller ve diğerleri (2018) yaptıkları çalışmada, işletmelerin sosyal sorumlulukla ilgili adı geçen diğer raporların içine serpiştirilen katma değer bilgisinin kısalık, karşılaştırılabilirlik ve anlaşılabilirlikten yoksun olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durumu işletmelerin katma değer bilgisini sağlamak konusunda isteksizler olmaları ve özellikle kafaları karıştırmak için kasıtlı olarak düzensiz bir biçimde sunulmasını tercih ettikleri şeklinde yorumlamışlardır. Bunun refahın dağıtımdaki adaleti bozucu, etik ve ahlaki bir durum içerdiğinin de altını çizmektedirler. Sunulan tablolardaki farklılıkların karşılaştırılabilirliği ortadan kaldırması ve açıklanan bilgilerin sınırlı olması katma değer bilgisi içeren açıklamaların yararını sorgulanmasına sebep olmaktadır.

Katma değer tablosunda yer alan bilgiler kavramsal olarak şirketin tüm paydaşlar için nasıl yönetildiğinin bir yansıması olarak kabul edilebilir. Katma değer tablosunun hazırlanmasında kullanılan finansal bilgiler, gelir tablosunun oluşumunda kullanılan finansal bilgilerin aynı muhasebe sistemi ile fakat farklı bir şekilde sınıflandırılması ve sunulması ile oluşturulmaktadır. Katma değer tablosu, gelir tablosunun yerini alacak bir tablo değil, gelir tablosunu tamamlayıcı bilgi sunan bir tablo olarak ele alınmalıdır (Hossain,2017, s.76). Finansal tabloların analizinde genel amaçlı finansal tablolara ek olarak katma değer tablosunun analiz edilmesi, finansal tablo kullanıcıların kararlarını etkileyecek bilgiler ortaya çıkarmaktadır. Bu bilgilerin önemi, kullanıcıların amaçlarına göre farklılık gösterecektir. Nitekim

çalışmada örnek şirketin analizinde varlıkların ve öz kaynakların karlılığı, ilgili dönemde zarar edildiği için, negatif çıkacaktır. Bu bilgi, ilgili dönemde varlıkların verimsiz kullanıldığı ve öz kaynakların getirisinin olmadığını göstergesidir. Ancak katma değer tablosu analiz edildiğinde, ilgili dönemde zarar edilmesine rağmen, şirketin katma değer yarattığı ve hissedarlarına yaratılan katma değerden pay verdiği belirlenmiştir. Varlıklar ve öz kaynaklar da işletmenin paydaşları açısından refah yaratma konusunda belirli oranlarda verimliliğe sahiptir. Her iki bilginin bir arada sunulması ve analizlerin yapılmasına imkan sağlaması, paydaşlara işletmenin sürdürülebilirliği, yarattığı katma değer ve bu değerlerin dağılımıyla ilgili bilgiler sunarak karar alma süreçlerinde fayda sağlayacaktır.

Katma değer tablosu, gelir tablosunda yer alan bilgilerin farklı bir şekilde sınıflandırılması yoluyla hazırlandığı için, günümüz teknolojisi dikkate alındığında, işletmelere herhangi bir ek maliyet getirmesi söz konusu olmayacaktır (Sharma & Lenka 2019, s.24). Bu nedenle, performans ve verimlilik ölçüsü olarak oldukça önemli olan katma değer bilgisinin finansal tablo kullanıcılarına ulaşması için düzenleyici kuruluşlar tarafından katma değer tablosunun sunulmasının teşvik edilmesi ve bu tablonun sunumunun standart hale getirilmesi için çalışmalar yapılması gerektiği düşünülmektedir. İşletmelerin yarattığı katma değer bilgisine ulaşılabilir olması, katma değerlerin işletme değeri üzerindeki etkisinin analizine ilişkin çalışmalar yapılabilmesine olanak verecektir.

YAZARLARIN BEYANI

Bu çalışmada, Araştırma ve Yayın Etiğine uyulmuştur, çıkar çatışması bulunmamaktadır ve de finansal destek alınmamıştır.

YAZARLARIN KATKILARI

Çalışma Konsepti/Tasarım- GCV, AC; Yazı Taslağı- GCV, AC; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- GCV, AC; Son Onay ve Sorumluluk-GCV, AC.

AUTHORS' DECLARATION

This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support.

AUTHORS' CONTRIBUTIONS

Conception/Design of Study- GCV, AC; Drafting Manuscript- GCV, AC; Critical Revision of Manuscript GCV, AC; Final Approval and Accountability- GCV, AC.

KAYNAKÇA

- Akal, Z. (1998). *İşletmelerde Performans Ölçüm ve Denetimi*, Ankara: MPM Yayınları, MPM Yayınları: 473.
- Aktan, C.C. (2013). Kurumsal Şirket Yönetimi, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1),150-191.
- Bagieńska, A., (2016). Value Added Statement- A Relevant Instrument for Integrated Reporting, *Financial Internet Quarterly*, 12(4) 92-104. <https://doi.org/10.1515/fiqf-2016-0011>
- Ball, R. & Brown, P., (1968). An Empirical Evaluation of Accounting Income Numbers, *Journal of Accounting Research*, 6, 159-177.
- Faccia, A., Manni, F. & Capitanio, F., (2021). Mandatory ESG Reporting and XBRL Taxonomies Combination: ESG Ratings and Income Statement, a Sustainable Value-Added Disclosure, *Sustainability*, 13(16), 8876. <https://dx.doi.org/10.3390/su13168876>
- Güneş, S., Togay, A. & Güneş, Ç. (2015). Katma Değer ve Kalkınma Bağlamında Ürün Tasarımı, *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 97-112.
- Haller, A. & Staden, V.C. J., (2014). The Value Added Statement – An Appropriate Instrument For Integrated Reporting, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 27(7), 1190-1216.
- Haller, A., Staden, V.C.J. & Landis, C., (2018). Value Added As Part Of Sustainability Reporting: Reporting On Distributional Fairness Or Obfuscation?, *Journal of Business Ethics*, 152, 763–781.
- Hossain, A., (2017). Value Added Statement: A Part of Social Responsibility Reporting, *Journal of Finance and Accounting*, 5(2),74-79.
- <http://sozluk.gov.tr/>
- <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/performans>
- İslam, F., (2019). The voluntary Disclosure of Value Added Statement in Financial Reporting-A Study on listed Companies of Bangladesh, [\(PDF\) The voluntary Disclosure of Value Added Statement in Financial Reporting-A Study on listed Companies of Bangladesh \(researchgate.net\)](#) (Erişim tarihi: 14.08.2021).
- Jordaan, T.M., (1997). Accounting To The Wider South African Public (A Case For User-Friendly Financial Statements), Research report, University of Fort Hare, Alice.
- Júnior, N., Carmo, I. J., Pereira, S. A. & Schneider, C.D., (2019). Operating Cash Flow and Added Value: A Study of the Correlation between Liquidity and Distribution of Added Value in the Brazilian Textile Sector, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1634422>

- Karapınar, A. & Zaif, F., (2013). *Finansal Analiz Uluslararası Muhasebe Standartları ile Uyumlu*, 3. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karpik, P. & Belkaoui, A., (1990). The Relative Relationship Between Systematic Risk and Value Added Variables, *Journal of International Financial Management and Accounting*, 1(3):259–276.
- Khoshkhoo, O., Fahim, S. & Mokhtari, M., (2013). The Impact of Net Value Added on Predicting The Earnings And Operating Cash Flow: An Empirical Study Based on Tehran Stock Exchange, *Management Science Letters*, 3(12), 2923-2932.
- Machado, M.A.V., Macedo, M.A.S. & Machado R.M., (2015). Analysis of the Relevance of Information Content of the Value Added Statement in the Brazilian Capital Markets, *Revista Contabilidade & Finanças- RC&F*, 26(67), 57-69.
- Maji, S. K., (2016). The State of Value-Added Statement in India: An Empirical Inquest, *IUP Journal of Accounting Research & Audit Practices*. 15, 7-22.
- Malgwi C.A. & Purdy D.E., (2009). A Study of The Financial Reporting Dichotomy Of Managers' Perceived Usefulness of The Value Added Statement, *Business and Society Review*, 114(2), 253-272.
- Oxford.(2005). *Dictionary of Accounting*, Oxford University Press, 3. Baskı.
- Purdy, D.E., (1981). The Value Added Statement: The Case is Not Yet Proven. *Accountancy*, 113-114.
- Riahi-Belkaoui, A., (1993). The Information Content of Value Added, Earnings, and Cash Flow: US Evidence, *The International Journal of Accounting*, 28(1), 140-146.
- Riahi-Belkaoui, A., (2010). Wealth and Value Added: Reporting, Analysis, Prediction, and Taxation, [\(PDF\) Usefulness of value added reporting: A review and synthesis of the literature \(researchgate.net\)](#) (Erişim tarihi: 28.08.2021).
- Riahi-Belkaoui, A. & Picur, R. D., (1994). Net Value Added As An Explanatory Variable For Returns. *Managerial Finance*, 20(9), 56-64.
- Ruggles, R. & Ruggles, N.D., (1956). *National Accounting and Economic Policy: The United States and UN System*, Edward Elgar Publishing, Massachusetts, USA.
- Rutherford, B.A., (1977). Value Added as a Focus of Attention for Financial Reporting: Some Conceptual Problems, *Accounting and Business Research*, 7(27), 215-220.
- Sahoo, B.B. & Pramanik, A.K., (2017). Value Added: Technique for Corporate Performance Measurement under Social Perspective, *Kinerja Journal of Business and Economics*, 21(1), 109-128.

- Sharma,S. & Lenka, U., (2019). Value-Added Statement as a Trigger To Organizational Unlearning, *Development and Learning in Organizations*, 33(6), 22-25.
- Signori, S., San-Jose, L., Retolaza, J.L. & Rusconi, G. (2021). Stakeholder Value Creation: Comparing ESG and Value Added in European Companies. *Sustainability*, 13, 1392,1-16.
- Singapore Press Holdings, (2020a). Annual Report, [https://www.sphl.com.sg/system/assets/4285/SPH Limited Annual Report 2020.pdf](https://www.sphl.com.sg/system/assets/4285/SPH_Limited_Annual_Report_2020.pdf),(Erişim tarihi: 12.08.2021).
- Singapore Press Holdings, (2020b). Sustainability Report, [SPH_AR2020 Sustainability Report.pdf \(sphl.com.sg\)](https://www.sphl.com.sg/system/assets/4285/SPH_AR2020_Sustainability_Report.pdf), (Erişim tarihi: 12.08.2021).
- Singapore Press Holdings, (2020c). Value Added Statement: [SPH_AR2020 Value Added Statement.pdf \(sphl.com.sg\)](https://www.sphl.com.sg/system/assets/4285/SPH_AR2020_Value_Added_Statement.pdf), (Erişim tarihi: 12.08.2021)
- Staden, V.C.J., (1998). The usefulness of the Value Added Statement in South Africa. *Managerial Finance*, 24(11), 44-59.
- Staden, V.C.J., (1999). Aspects of the predictive and explanatory power of value added information in South Africa, *South African Journal of Accounting Research*, 13(2), 53-75.
- Staden, V.C.J. (2000)., The Value Added Statement: Bastion Of Social Reporting Or Dinosaur Of Financial Reporting?, Massey Discussion Paper Series, 200) [The Value Added Statement: Bastion of Social Reporting or Dinosaur of Financial Reporting? by Chris J. van Staden :: SSRN](https://www.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=348888) (Erişim tarihi: 15.07.2021).
- Suojanen, W. W., (1954). Accounting Theory and The Large Corporation. *The Accounting Review*, 618–629.
- Tenker, N. & Akdoğan N., (2001). *Finansal Tablolar Analizi ve Mali Analiz Teknikleri*, 7. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- TMS 1, Finansal Tabloların Sunuluşu, [TMS 1.pdf \(kgk.gov.tr\)](https://www.kgk.gov.tr/TMS1.pdf) (Erişim tarihi: 15.07.2021).